

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Dorota Rysińska

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

w sprawie **B. F. B.**

skazanego z art. 280 § 1 k.k. i innych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 27 maja 2014 r.

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 maja 2005 r., w sprawie II AKa (...), utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 19 stycznia 2005 r., w sprawie III K (...),

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

I. pozostawić bez rozpoznania wnioszek o wznowienie postępowania w zakresie, w jakim jego podstawę stanowią zeznania świadków M. M. , K. H., J. S. i J. N.;

II. oddalić wniosek w pozostałej części;

III. zwolnić skazanego B. F. B. od kosztów sądowych za postępowanie wznowieniowe;

IV. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adwokata K. R., Kancelaria Adwokacka w W., kwotę 442,80 zł (słownie: czterysta czterdzieści dwa złote i 80/100), w tym 23% podatku VAT, za sporządzenie wniosku o wznowienie postępowania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 19 stycznia 2005 r., sygn. akt III K (...), B. F. B. został skazany za przestępstwo z art. 18 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. na karę 10 lat pozbawienia wolności. Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, który zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego mającą wpływ na treść orzeczenia, a to art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. oraz błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku. W konkluzji wniósł o zmianę wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego, względnie uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 18 maja 2005 r., sygn. akt II AKa (...), utrzymał w mocy zaskarżony wyrok uznając apelację obrońcy za oczywiście bezzasadną.

W dniu 15 kwietnia 2014 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego 23 kwietnia) obrońca skazanego na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., art. 544 § 2 k.p.k. i art. 547 § 2 k.p.k. wystąpił do Sądu Najwyższego o wznowienie w/w postępowań, uchylenie wyroków Sądów obydwu instancji i przekazanie sprawy B.B. do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S.

Na uzasadnienie tego wniosku obrońca podniósł, że w sprawie ujawniły się nowe dowody nie znane przedtem sądowi w postaci zeznań świadków, których wiedza ma wskazywać, iż skazany jest niewinny, zaś sprawcami przypisanego mu przestępstwa są zupełnie inne osoby. Wnioskodawca wywodził, że według konsekwentnych wyjaśnień skazanego, sprawcami tego czynu byli M. M. i S. R. , którzy swoimi relacjami bezpodstawnie go pomówili. Jednocześnie jako nowy dowód obrońca wskazał 7 świadków, których zawnioskował do przesłuchania przed Sądem Najwyższym w trybie art. 97 k.p.k. Osobami tymi są – M. M. , J. S., J. N., K. H. , H. O. i K. B. , którzy – jak to ujmuje obrońca - mają posiadać bezpośrednią wiedzę na temat tego, iż zeznania M. M. obciążające skazanego nie odpowiadały prawdzie, były z góry zaplanowane i stanowiły jedynie pomówienia. Z kolei A. F. miał być naocznym świadkiem popełnienia przedmiotowego przestępstwa przez M. M. i S. R. .

Prokurator Prokuratury Generalnej w piśmie z dnia 5 maja 2014 r. wniósł o oddalenie przedmiotowego wniosku o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego B. F. B. w części, w jakiej podstawą wznowienia miały być zeznania M. M. , J. S., J. N. i K. H. , należało pozostawić bez rozpoznania jako niedopuszczalny z mocy ustawy, natomiast w pozostałym zakresie wniosek ten podlegał oddaleniu jako chybiony i nie zasługujący na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy przypomnieć, iż Sąd Najwyższy rozpoznawał już wcześniej wniosek obrońcy skazanego B. o wznowienie w/w postępowań na podstawie przesłanki z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., przy czym jako „nowy dowód” w ujęciu tego przepisu wskazywano wówczas zeznania świadków M. M. , J. S., J. N. i K. H. . Po rozpoznaniu tego wniosku Sąd Najwyższy oddalił go postanowieniem z dnia 26 października 2007 r., w sprawie V KO 43/07.

W orzecznictwie sądowym ugruntowany jest pogląd, że wniesienie ponownego wniosku o wznowienie postępowania opartego na tej samej podstawie faktycznej nie jest dopuszczalne. Jeżeli zatem sąd prawomocnym orzeczeniem oddalił wniosek o wznowienie postępowania, to ponowny wniosek co do tego samego oskarżonego i w tej samej sprawie musi opierać się na innych faktach lub dowodach nieznanach przedtem sądowi i wskazujących na to, że skazany jest niewinny. Nie może więc opierać się na tych faktach i dowodach, które stanowiły już podstawę prawomocnego rozstrzygnięcia w tym przedmiocie (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lutego 2007 r., III KO 78/06, Lex Nr 245347; z dnia 10 listopada 2004 r., II KZ 37/04, Lex Nr 163209; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 5 marca 2003 r., II AKa 185/02, KZS 2003/Nr 3, poz. 55*).

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela powyższy pogląd prawny i w konsekwencji, z powodu stanu rzeczy osądzonej, wniosek w tym zakresie pozostawia bez rozpoznania.

Rozpoznać natomiast należało wniosek obrońcy o wznowienie postępowania w części, w której jako nowe „fakty” powołuje zeznania świadków H. O. , A. F. i K.B., chociaż w istocie rzeczy wniosek i w tym zakresie zbliżony jest do granicy jego prawnej dopuszczalności. Zauważyć trzeba, iż wskazana przez obrońcę formalna podstawa wniosku, a to art. 540 § 1 pkt. 2 lit. a k.p.k. stanowi, że postępowanie wznowia się, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody

nieznane przedtem sądowi, wskazujące na to, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze. Analiza zarówno treści wyroków sądów obu instancji, jak i ustaleń faktycznych Sądu I instancji oraz faktów podniesionych we wniosku, nie wskazuje na wystąpienie przesłanki wymienionej w tym przepisie.

W szczególności należy podkreślić, że w ramach postępowania o wznowienie nie jest dopuszczalna kontrola poprawności ustaleń faktycznych dokonanych przez sądy orzekające w sprawie, ani ponowne badanie prawidłowości oceny i wiarygodności dowodów, które przyjęto za ich podstawę. W trakcie tego postępowania przedmiotem rozstrzygnięcia jest kwestia istnienia podstaw do wznowienia, a nie odpowiedzialności karnej skazanego, gdyż tej dotyczy prawomocne orzeczenie kończące postępowanie sądowe. Wznowienie postępowania jest instytucją szczególną, której ściśle unormowania ustawowe w zakresie warunków formalnych, jego podstaw oraz co do trybu i zasad postępowania przy rozstrzyganiu w przedmiocie wznowienia, nie pozwalają na rozszerzającą wykładnię określających tę instytucję przepisów. Prawomocny wyrok posiada cechy trwałego rozstrzygnięcia przez sąd rozpatrywanej sprawy w zakończonym już tym orzeczeniem postępowaniu karnym. Przysługuje mu więc przymiot domniemania prawdziwości ustaleń faktycznych poczynionych w danej sprawie i stanowiących podstawę wyroku. Wzruszenie tego domniemania, a w konsekwencji prawomocnego wyroku w drodze wznowienia postępowania może nastąpić tylko w sytuacjach ściśle określonych. Postępowanie karne nie podlega wznowieniu w przypadku zgłoszenia jakichkolwiek wątpliwości co do trafności zapadłego orzeczenia, nawet gdy nowe fakty i dowody nieznane przedtem sądowi stwarzają takie przypuszczenie, lecz może być wznowione tylko wtedy, gdy w sposób wiarygodny podważają one prawdziwość dokonanych ustaleń faktycznych, a zatem gdy zachodzi wysokie prawdopodobieństwo błędności wyroku skazującego. *(por: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 kwietnia 1996 r., V KO 2/96, OSNKW 1996, z. 1 – 2, poz. 47; z dnia 7 września 2001 r., III KO 13/01, OSNKW 2001, z. 11 – 12, poz. 96; z dnia 20 października 2010 r., IV KO 38/10, R – OSNKW 2010, poz. 2006; z dnia 5 października 2011 r., II KO 6/11, Lex nr 960527; z dnia 5 grudnia 2013 r., V KO 71/13, Lex nr 1400598).* Rzecz jasna, iż samo zgłoszenie

nowych faktów lub dowodów nie oznacza jeszcze, że sąd rozpoznający wniosek jest zobligowany wznowić postępowanie. Podlegają one bowiem ocenie sądu, która to ocena musi być dokonywana w ścisłym powiązaniu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie w toku postępowania przed sądami I i II instancji. Niedopuszczalne jest oderwanie tej oceny od całokształtu dowodów będących podstawą skazania, gdyż byłoby to postąpienie nie mające nic wspólnego z realiami procesowymi konkretnej sprawy, ignorujące prawomocne ustalenia. Bowiem tylko *in concreto*, po rzeczowej konfrontacji zgłoszonych we wniosku nowych dowodów z dowodami dotychczas występującymi i analizowanymi przez sądy merytorycznie rozpoznające sprawę, możliwe jest stwierdzenie, czy dowody mające być podstawą wznowienia wskazują z wysokim prawdopodobieństwem, że ustalenia dokonane przez sądy obu instancji mogą być wadliwe. A zatem jest rzeczą oczywistą, że rozpoznanie wniosku o wznowienie na w/w podstawie ogranicza się do zbadania, czy rzeczywiście po uprawomocnieniu się wyroku skazującego ujawniły się nowe fakty i dowody, nieznane przedtem sądowi, wskazujące na wysoce prawdopodobną błędność wyroku, którego dotyczy wniosek o wznowienie (*por: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2008 r., V KO 30/08, R – OSNKW 2008, poz. 1138*).

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że analiza wskazanego przez wnioskodawcę źródła dowodowego nie pozostawia wątpliwości co do tego, że nie spełnia ono wymogu „nowego faktu lub dowodu” w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. Trzeba też podkreślić, że w sytuacji, gdy obrońca, jako podstawę wniosku o wznowienie, wskazuje "nowe fakty i dowody", to na nim ciąży obowiązek uprawdopodobnienia zasadności tego wniosku, skoro wcześniej prawomocnym wyrokiem obalono wobec skazanego zasadę domniemania niewinności.

Godzi się zwrócić uwagę, że podnoszona przez skazanego B. kwestia rzekomego pomówienia go przez M. M. i S. R. w zakresie przypisanego mu przestępstwa, została bardzo rzetelnie i wnikliwie oceniona zarówno w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego (s. 18 - 21), jak i w pełni aprobującym te ustalenia stanowisku Sądu odwoławczego (s. 5 - 7). W konsekwencji tej krytycznej analizy twierdzenia skazanego w tym zakresie odrzucono jako niewiarygodne.

Zwrócił na ten fakt uwagę również Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 26 października 2007 roku, oddalającego wniosek obrońcy skazanego B. w sprawie V KO 43/07, o wznowienie postępowania.

Należało przyznać rację Prokuratorowi Prokuratury Generalnej, że nie jest nowym dowodem informacja uzyskana od K.B., skoro świadek ten był przesłuchiwany przed Sądem Okręgowym w S. na rozprawie w dniu 15 lipca 2004 roku (k. 2089-2091). Natomiast okoliczność, że Sąd wyciągnął z analizy tego dowodu odmienne wnioski od oczekiwanych przez skazanego, nie może powodować, iż obecnie dowód ten może być poddany kolejnej ocenie przez Sąd Najwyższy jako „nowy dowód” uzasadniający wznowienie postępowania. Zeznania w/w świadka zostały poddane rzeczowej analizie w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji, co obecnie wnioskodawca zupełnie pomija (s. 19 uzasadnienia).

Co do zasady, za potencjalnie nowe dowody mogą być uznane zeznania H. O. i A. F.. Jednak samo zapewnienie wnioskodawcy, że określone we wniosku osobowe źródła dowodowe przekażą dopiero w ramach czynności sprawdzającej wiadomości, które uprawdopodobnią w stopniu wysokim wadliwość skazania, nie jest wystarczające dla wznowienia postępowania. Podważanie dokonanej przez Sąd I instancji oceny relacji M. oraz R. po raz kolejny tą samą okolicznością – rzekomym, bezpodstawnym pomówieniem przez nich B. B. , nie może spowodować wzruszenia prawomocnego skazania. Tym bardziej, że wniosek zawiera jedynie wskazanie kolejnych osób, mających posiadać taką samą wiedzę, jak osoby objęte wcześniejszym wnioskiem o wznowienie postępowania. Podobnie wskazanie, iż A.F. ma posiadać wiedzę, że to nie skazany B. jest sprawcą przypisanego mu przestępstwa, nie jest wystarczające do wzruszenia prawomocnego przypisania mu winy.

Na zakończenie tych rozważań należy podnieść, że wniosek obrońcy o wznowienie postępowania, jakkolwiek powołuje się na przesłankę *propter nova* z art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., w istocie rzeczy nawiązuje jednak do przesłanki *propter falsa* z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. stanowiącej, iż postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia. Aby jednak było możliwe

wznowienie postępowania wobec tego, że konkretny świadek złożył fałszywe zeznania, należy nie tylko wykazać, iż zeznania te miały istotny wpływ na treść orzeczenia, ale przede wszystkim musi zaistnieć nowy byt prawny w postaci prawomocnego wyroku skazującego za takie fałszywe zeznania. W przedmiotowej sprawie takiego wyroku brak.

Mając na uwadze wszystkie podniesione powyżej okoliczności Sąd Najwyższy stwierdził, że nie istnieją żadne podstawy do wznowienia postępowania zakończonego w przedmiotowej sprawie prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 18 maja 2005 r.

O kosztach związanych z postępowaniem wznowieniowym orzeczono na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 639 k.p.k.

Na podstawie § 2 ust. 3 i § 14 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zasądzone na rzecz adwokata K. R. , wyznaczonego z urzędu obrońcy skazanego, kwotę 442,80 zł za sporządzenie wniosku o wznowienie postępowania, która to kwota obejmuje także podatek VAT.